

بازار صابر

بازار صابر (bazar.saber)، فرزند صابر صفرزاده، روستای صوفیان در شهرستان کافرنهان ۱۹۳۸م - ، شاعر تاجیکستانی. پدرش زود درگذشت و او در یتیمخانه شهر حصار پرورش یافت و تحصیلات دبستانی و دبیرستانی را در همان دیار به پایان رساند. در ۱۹۶۲م رشته زبان و ادبیات فارسی تاجیکی را در دانشگاه دولتی تاجیکستان به پایان رسانید. در ۱۹۷۵م مدیر بخش ادبیات و هنر روزنامه معارف و مدنیت، در ۱۹۷۵ - ۱۹۷۹م سرپرست بخش شعر ماهنامه صدای شرق و از ۱۹۷۹م مشاور شعر اتحادیه نویسندگان تاجیکستان بود. در ۱۹۷۸م برنده جایزه ادبی رودکی شد. در ۱۹۸۹م سازمان مردمی رستاخیز و در ۱۹۹۰م حزب دمکرات تاجیکستان را به همراه تنی چند از آزادیخواهان بنیاد نهاد و در همان سال نماینده مجلس تاجیکستان شد؛ اما اندکی پس از آن مجلس را ترک کرد. در ۱۹۹۳م زندانی شد و در نخستین روزهای ۱۹۹۴م با پشتیبانی سازمانهای بین المللی و روشنفکران شوروی آزاد شد. در ۱۹۷۳م به عضویت کانون نویسندگان درآمد و در ۱۹۹۱م برنده جایزه دولتی تاجیکستان و در ۱۹۹۳م عضو انجمن بین المللی قلم (PEN) شد. نخستین اشعارش در ۱۹۵۶م در مطبوعات به چاپ رسید. وی که در دهه شصت میلادی چندی در افغانستان زندگی می کرد، با آثار شاعران ایرانی و افغانستانی آشنا شد و سبک شعر نیمایی را در قلمرو نظم تاجیکستان وارد ساخت. در اشعارش زبان و وزن و قافیه در خدمت مضمونند. سبک نوین شعری او و بهره گیری وی از تصاویر در نظم سبب گردید که منتقدان بر او خرده بگیرند. وی رسوم و سنتهای قوم تاجیک و فرهنگ ایران زمین را دستمایه اشعار ملی خود قرار می دهد. وزن غالب اشعار او عروض سنتی است که در آن مصراعها و بیتها بر یک وزن ثابت سروده شده اند. نمونه های اشعارش به زبانهای روسی، اوکرائینی، ارمنی، گرجی و لیتوانی و ... ترجمه شده و خود نیز شماری از آثار شعرای جهان، همچون بایرون، رمبو، نرودا، آپولینر و رسول حمزه را به فارسی تاجیکی برگردانده است. جلد پنجم از مجموعه فرهنگ و تمدن کشورهای همسایه، تاجیکستان به نام برگزیده اشعار استاد بازار صابر در ۱۳۷۳ش به کوشش انتشارات بین المللی الهدی در تهران به چاپ رسیده است. از آثارش: پیوند (

۱۹۷۲م؛ آتش برگ (۱۹۷۴م)؛ گل خار (۱۹۷۸م)؛ مژگان شب (۱۹۸۱م)؛ آفتاب نهال (۱۹۸۲م)، با چمیدن، با چشیدن ... (۱۹۸۷م)، چشم سپیدار (۱۹۹۲م).

منابع: ادبیات فارسی در تاجیکستان، ۲۱۷، ۲۲۸؛ ادیبان تاجیکستان، ۴۰۳ - ۴۰۵؛ بازار صابر و آثارش، میرزا صالح، دوشنبه ۱۹۹۰م؛ برگزیده اشعار بازار صابر، سرسخن؛ پیمان، ۸۰ - ۹۰؛ خورشیدهای گمشده، ۱۱۸ - ۱۲۲؛ دایرة المعارف ادبیات و صنعت تاجیک، ۲۸۸/۱ - ۲۸۹؛ دایرة المعارف شوروی تاجیک، ۴۷۵/۱ - ۴۷۶؛ شعر غرق خون، ۱۶، ۶۲؛ غزل ها، ۱۲۱ - ۱۲۲؛ فصل زنانه، گزیده شعرهای عاشقانه، دیباچه، ۸ - ۱۴؛ نوادر ضیائیة، ۳۴ - ۴۹؛ «شعر تاجیکستان»، چیستا، سال دهم، شماره ۹۶ و ۹۷، ص ۶۸۵؛ خبرنامه شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی، شماره ۲۴ صص ۶ - ۷؛ رحیم مسلمانیان قبادیانی، «درون سینه ام گل می کند خار»، شعر، شماره ۳ - ۴، صص ۴۲ - ۴۳؛ کرامت الله شکرالله بوف، «آلمی در چوب فلم»، صدای شرق، سال ۱۹۸۸م، شماره ۲، صص ۱۱۷ - ۱۲۱؛ سحاب الدین صدیقوف، «پیوند دل ها»، همان جا، ۱۹۷۲م، شماره ۷، صص ۱۴۲ - ۱۴۴؛ یوسف اکبروف، «احساس زندگی»، همان جا، ۱۹۷۴م؛ شماره ۹، صص ۱۴۶ - ۱۴۷؛ رحیم مسلمانیان قبادیانی، «شاعری یکروبه و یکزبانه»، کیهان فرهنگی، سال دهم، شماره ۸، صص ۱۵ - ۲۱.

قبادیانی

Бозор Собир

Бозор Собир, фарзанди Собир, рустои Суфиёни шаҳристони Кофарниҳон, 1938 - , шоири тоҷикистонӣ. Падараш зуд даргузашт ва ӯ дар یتимхонаи шаҳри Ҳисор парвариш ёфт ва таҳсилоти дабистонӣ ва дабиристониро дар ҳамон диёр ба поён расонд. Дар 1962 риштаи забону адабиёти форсии тоҷикиро дар Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ба поён расонд. Дар 1975 мудири бахши адабиёт ва ҳунари рӯзномаи “Маориф ва маданият”, дар 1975-1979 сарпарасти бахши шеърӣ моҳномаи “Садои Шарқ” ва аз 1979 мушовири шеърӣ Иттифоқи

нависандагони Тоҷикистон буд. Дар 1978 барандаи ҷоизаи адабии Рӯдакӣ шуд.

Дар 1989 Созмони мардумии Растохез ва 1990 Ҳизби демократи Тоҷикистонро ба ҳамроҳи тәне чанд аз озодихоҳон бунёд ниҳод ва дар ҳамон сол намояндаи Маҷлиси Тоҷикистон шуд. Аммо андаке пас аз он Маҷлисро тарк кард. Дар 1993 зиндонӣ шуд ва дар нахустин рузҳои 1994 бо пуштибонии созмонҳои байналмилалӣ ва рушанфикрони шуравӣ озод шуд. Дар 1973 ба узвияти Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон даромад ва дар 1991 барандаи ҷоизаи давлатии Тоҷикистон ва дар 1993 узи Анҷумани байналмилалии Қалам (PEN) шуд. Нахустин ашъораш дар 1956 дар матбуот ба чоп расид. Вай ки дар даҳаи шастимелодӣ чанде дар Афғонистон зиндагӣ мекард, бо осори шоирони эронӣ ва афғонистонӣ ошно шуд ва сабки шеъри нимойиро дар қаламрави назми Тоҷикистон ворид сохт. Дар ашъораш забону вазн ва қофия дар хизмати мазмунанд. Сабки навини шеъри ӯ ва баҳрагирии вай аз тасовир дар назм сабаб гардид, ки мунтақидон бар ӯ хурда бигиранд. Вай расму суннатҳои қавми тоҷик ва фарҳанги Эронзаминро дастмояи ашъори миллии худ қарор медиҳад. Вазни ғолиби ашъори ӯ арузи суннатӣ аст, ки дар он мисраъҳо ва байтҳо бар як вазни собит суруда шудаанд.

Намунаҳои ашъораш ба забонҳои русӣ, украинӣ, арманӣ, гурҷӣ ва литвонӣ ва ғ. тарҷума шуда ва худ низ шуморе аз осори шуарои ҷаҳон, ҳамчун Байрон, Рембо, Неруда, Аполлинер ва Расул Ҳамзатовро ба форсии тоҷикӣ баргардондааст. Ҷилди панҷум аз Маҷмуаи фарҳанг ва тамаддуни кишварҳои ҳамсоя, Тоҷикистон ба номи “Баргузидаи ашъори устод Бозор Собир” дар 1373 ш. ба кушиши Интишороти байналмилалии Ал-худо дар Техрон ба чоп расидааст.

Аз осораш: “Пайванд” (1972), “Оташбарг” (1974), “Гули хор” (1978), “Мижгони шаб” (1981), “Офтобниҳол” (1982), “Бо чамидан, бо чашидан ...” (1987), “Чашми сапедор” (1992).

Манбаъҳо: Адабиёти форсӣ дар Тоҷикистон, 217, 228; Адибони Тоҷикистон, 403-405; Бозор Собир ва осораш, Мирзо Солеҳ, Душанбе, 1990; Баргузидаи ашъори Бозор Собир, Сарсухан; Паймон, 80-90; Хуршедҳои гумшуда, 118-122; Энциклопедияи адабиёт ва санъати тоҷик, 1/288-289; Энциклопедияи советии тоҷик, 1/475-476; Шеъри ғарқӣ хун, 16, 62; Ғазалҳо, 121-122; Фасли занона, Гузидаи шеърҳои ошиқона, Дебача, 8-14; Наводири зиёи, 34-49; “Шеъри Тоҷикистон”, Чисто, соли даҳум, шумораи 96 ва 97, саҳ. 685; Хабарномаи Шӯрои густариши забону адабиёти форсӣ, шумораи 24, сс. 6-7; Раҳим Мусулмониёни Қубодиёнӣ, “Даруни синаам гул меканад хора”, Шеър, шумораи 3-4, сс. 42-43; Кароматулло Шукруллоев, “Оламе дар чуби қалам”, Садои Шарқ, соли 1988, шумораи 2, сс. 117-121; Саҳобиддин Сиддиқов, “Пайванди дилҳо”, ҳамон ҷо, 1972, шумораи 7, с. 142-144; Юсуф Акбаров, “Эҳсоси зиндагӣ”, ҳамон ҷо, 1974, шумораи 9, сс. 146-147; Раҳим Мусулмониёни Қубодиёнӣ, “Шоире якрӯя ва якзабона”, Кайҳони фарҳангӣ, соли даҳум, шумораи 8, сс. 15-21;

Қубодиёнӣ

Т. Оташин

Донишномаи адаби форсӣ. Адаби форсӣ дар Осиёи Миёна. – Техрон: Интишороти вазорати фарҳанг ва иршоди исломӣ, 1380, ҷ. 1, саҳ. 161.